

סוכה פרק ראשון סוכה

יא.

עין משפט
נר מצוה

א [טושה] אר"ח ס"י תרכ"ו
 ס"י 13:
 ס"ב ב מ"י פ"ה מהלכות
 סוכה הלכה ג' ס"ג ס"ג
 עשין מג טור ש"ע א"ח
 ס"י תרכט ס"ף ג'
 ס"ב ג מ"י שם הלכה י'
 ס"ג ס"ג טו"ש א"ח
 ס"י תרכט ס"ף ג'
 ע"ד מ"י וס"ג שם טור
 ש"ע א"ח ס"י תרכ"ו
 ס"ף ג'
 ע"א ה מ"י שם טור ש"ע
 שם ס"ף ג'
 ע"ב ו מ"י שם הלכה א'
 ס"ג ס"ג טו"ש א"ח
 ס"י תרכט ס"ף ג'
 ע"ג ז מ"י שם הלכה י'
 ס"ג ס"ג טו"ש א"ח
 ס"י תרכט ס"ף ג'
 ע"ד ח מ"י פ"א מהלכות
 א"ח הלכה יד ס"ג ס"ג
 עשין טו:

לעני רש"י
 טרילי"ד (טרילי"ד)
 להביא גפן על כלותא.
 אר"ח (אר"ח) קיסוס
 (צמח מטפס).

רבינו חננאל
 במשה לשם סוכה בס"ק
 עצמה. אמר ליה רב
 הונא, שמואל אומר צריך
 לנענע אף על פי שחכמה,
 אבל רב מכשר אפילו
 בלא נענע, אלא כיון
 שקצו והוציא מתורת
 מהוברין דיו, כן הא דרב
 עמרם חסידא תלה ציצית
 על שמואל מיהא דתני
 ר' חייא, אחר כך ציצית
 פסיקתין, וזו היא עשייתן,
 על שמואל מיהא דתני
 ר' חייא, אחר כך ציצית
 פסיקתין, וזו היא עשייתן,
 על שמואל מיהא דתני
 ר' חייא, אחר כך ציצית
 פסיקתין, וזו היא עשייתן,

ואי קביעי אהוי בקינפות. אע"פ שזה יש לה גג וזה אין לה גג מ"מ
 לא חשיב גג כיון דאין גבוהין עשרה וצניניהם אית זיה חדא
 לריעותא דנקליטין אין לה גג וגובה עשרה וקינפות יש לה גג
 ואין גבוהים י' **בותר** לישן בבית חתנים בסוכה אע"פ שיש
 לה גג ואע"פ שגבוהה עשרה. אין
 הלכה כן דלמרינן בחוק פירקין
 (דף יט:): אבי אשכחיה לרב יוסף
 דגני זכילת חתנים זכוכה אמר כמאן
 כר"א משמע דלא שרי אלא זלא גג
 ואמר בפרק הישן (לקמן דף כו:), רב
 שרא ליה לרב אהא זבדלא למיגני
 זכילת חתנים זכוכה משום זקי
 כלומר דלמטער פטור מן הסוכה
 משמע דהא ללא הכי אסור זשיס לה
 גג או כלידך לישא דשמואל זגבוה
 עשרה ואע"פ שאין לה גג:
דרב עמרם חסידא רמא תברתא
לפרוומא דאיניש ביתיה.
 וכן רב יהודה פרק התכלת (מנחות
 דף מג.) דקסברי לילה זמן זליית ולא
 מנזת עשה שהזמן גרמא הוא ועשי
 חייבות כרצונן דפרק התכלת (שם)
 דלמרי הכל חייבין זליית נשים
 ועזדים ור"ש פותר זשיס וכוותיה
 קי"ל מדדמיק גמרא זריש פרק שני
 דזבחים (דף יח:): לאזוקמי תנאי התם
 כולהו כר' שמעון דממעט כסות לילה
 ומרבי כסות סומא ועודא דר' יהודה
 זר אילעאי פ' זמנה מדליקין (שם)
 ד' כה: ועס) שהיו תלמידי מחזיקי ממנו
 כנפי כסותן דלמרינן ואינוהו סבור
 גזרה משום כסות לילה ואיכא טעמא
 אחריתא פ' התכלת (מנחות מ:): ומדנקט
 האי טעמא שמע מינה דהוא עיקר
 ועוד בפרק זמנה מדליקין (שם כו:)
 גבי האי דפריך דמי הכי דמרבי שאר
 זגדים לענין טומאה נרבי נמי לענין
 זליית מאשר תכסה זה ומשני דהוא
 מיזעי לרבות כסות סומא ומייתי
 זרייתא דר"ש שמע מינה דכן הלכה
 וסמס זרייתא דפ"ק דקדושין (דף לז:
 ועס) גבי מנזת עשה שהזמן גרמא
 דקחשיב זליית ועוד דרצנן דר"ש מוקי
 פרק התכלת (מנחות דף מג:): ורואים
 אותו לכתיב ורואים וזכרתם ראה
 מנזוה זו וזכור מנזוה אחרת התליה
 זה ואינו זו קריאת שמע אלמא קסברי
 קריאת שמע דלורייתא וקיימא לן
 דקריאת שמע דרצנן זפ' מי שמתו
 (בבבט דף כה:). ומינהו מזה אין ראה
 דהא רב זכילת דלמר ק"ש דרצנן
 ואשכחן דרמא תכלתא לפרוומא דאיניש
 זימיה דפרק התכלת והוא דריש כלידך
 תנא דריש וזכור מנזוה אחרת
 ואינו זו כללית ועוד יש ראה מפרק
 שני דזרכות (דף ד:): דלמר רב יוסף
 כמה מעליא הא שמעתא זדמערבא
 (אמר) לא (אמר) מנזת זליית זלילה
 ומסיק דלתחולי הו מתחלי וכיון
 דמתחלינן גמרינן משמע מהא דלילה
 לאו זמן זליית: **פסיקתין** זו היא עשייתן. גרע עשהה מן
 הקוים ומן הגרדין דלעיל (דף טו.) דאף על פי שעושין אחרי כן
 הליית לגמרי לא חשיבין ליה עשייתן משום דבעינן תליה לשם מנזוה:
 פסולין

ובית נמי אע"פ שאין גבוה עשרה כיון דקביעי
 אוהלא הוא דלא גרע מקינפות ל"א אמרי
 לה אמר רב יהודה אמר שמואל "מותר לישן
 בזכילת חתנים בסוכה לפי שאין לה גג אע"פ
 שגבוהה עשרה מיתיבי הישן בזכילה בסוכה
 לא יצא ידי חובתו הכא במאי עסקינן בשיש
 לה גג ת"ש זנקליטין שנים וקינפות ארבעה
 פירם על גבי קינפות פסולה על גבי נקליטין
 כשרה ובלבד שלא יהו נקליטין גבוהין מן
 המטה עשרה טפחים הא גבוהין מן המטה
 עשרה פסולה אע"פ שאין לה גג שאני נקליטין
 דקביעי אי קביעי ליהוי בקינפות לגבי
 קינפות לא קביעי לגבי כילה קביעי דרש
 רבה בר רב הונא מותר לישן בזכילה אע"פ
 שיש לה גג אע"פ שגבוהה עשרה כמאן כר'
 יהודה דאמר (ב) לא אתי אהל עראי ומבטל
 אהל קבע דתנן (א) ר יהודה נוהגין היינו
 לישן תחת המטה בפני הזקנים ולימא הלכה
 כרבי יהודה אי אמר הלכה כרבי יהודה הוה
 אמינא הני מילי משה דלגבה עשויה אבל
 כילה דלתוכה עשויה אימא לא קמ"ל מעמא
 דרבי יהודה דלא אתי אהל עראי ומבטל
 אהל קבע לא שנא משה ולא שנא כילה:
מתני' (ג) הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת
 ואת הקיסוס וסיבך על גבה פסולה ואם היה
 סיבך הרבה מהן יאו שקצצן כשרה זה הכלל
 יבל (ד) שהוא מקבל טומאה ואין גידולו מן הארץ
 אין מסככין בו וכל דבר שאינו מקבל טומאה
 וגידולו מן הארץ מסככין בו: **גמ'** ויתב רב
 יוסף קמיה דרב הונא ויתב וקאמר או שקצצן
 כשרה ואמר רב יצריך לנענע אמר ליה רב
 הונא הא שמואל אמרה (ז) אהדרינהו רב יוסף
 לאפיה ואמר ליה אטו מי קאמינא לך דלא
 אמרה שמואל אמרה רב ואמרה שמואל
 אמר ליה רב הונא הכי קאמינא לך דשמואל
 אמרה ולא רב דרב אכשורי מבשר כי הא
 דרב עמרם חסידא (ח) רמא תכלתא לפרוומא
 דאיניש ביתיה תלאן ולא פסק ראשי חוטינן
 שלהן אתא לקמיה דרב חייא בר אשי אמר
 ליה הכי אמר רב מפסקן והן כשרין אלמא
 פסיקתן זו היא עשייתן הכא נמי קציצתן זו
 היא עשייתן וסבר שמואל לא אמרינן פסיקתן
 זו היא עשייתן והא תני שמואל משום ר' חייא
 הטיל לשני קרנות בבת אחת ואחר כך פסק
 ראשי חוטינן שלהן כשרין מאי לאו שקושר
 ואח"כ פוסק ל"א שפוסק ואח"כ קושר פוסק
 ואחר כך קושר מאי למימרא מהו דתימא
 בעינן

ה"ג וזים נמי אע"ג דלא גבוה עשרה כיון דקביעי
 גרע מקינפות. והך מלתא שמעתא זכאפי נפשה הוא דלא מימא זימ
 ככילה דאי לא גבוה לישתרי להויא ראשו מוך לחלוין: **כילה חסנים.**
 אינה כשאר כילה ואין עושין לה גג והיא סביבות המטה וגגה
 משופע כשל נקליטין: ליהוי קינפות.
 ולפסולה אף זכפות מ"י: לגבי קינפות
 לא קביעי. לחשוב כמותה ליפסול
 אף זכפות מ"י: לגבי כילה קביעי.
 הלכך אינהו פסלי ז' אפילו לית להו
 גג וכילה לא פסלה אפילו ז' כי לית
 לה גג: כר' יהודה. לקמן מפרש
 זכפרק הישן: ויהוהם היינו ישנים
 חתם המטה. דמטע לגבי סוכה אהל
 עראי הוא שמסלקין אותה ממקום
 למקום: **דלגבה עשויה.** לשכב על
 גבה ולא תחתיה להיות לו אהל הלכך
 לאו שם אהל עליה וטעמא לאו משום
 עראי הוא אלא לאו שמה אהל: אצל
 כילה דלפונה עשויה. ולאהל הלכך
 שם אהל עליה ואע"ג דעראי הוא
 לא מייפקע שמה קמ"ל רבה דטעמא
 דרבי יהודה התם כו': **מתני'**
הדלה. טרלי"ד זלע"ז: **קיסוס.**
 אר"ח זלע"ז והוא גדלה כגפן:
פסולה. שאין מסככין זכמחזיר דלמר
 מר (דף יג.) זכאספך מנרין ומיקצן
 זכפסולת גורן ויקצן זכמחזיר מדבר: או
הרבה מהן. ומצטנן זכרוב: או
שקלץ. אף לאחר שסככה זכין ולא
 דלמרינן תחילת עשייתה זכפסול
 ופסולה: זה הכלל כו'. זכמנרא וע"כ יליף
 לה: ואין גידולו מן הארץ. כגון עורות
 זכמהו ואפילו לא מקבלי טומאה כגון
 שזמחוסרין מלפניה: **גמ'** ויסיב רב
 יוסף וקאמר רב יהודה דהא דתני או
 שקלץ כשרה אמר רב עלה נהי דאין
 זריך לחזור ולסותרה כולה אצל זריך
 הוא לנענע קלת אותם שהוסככו
 זכמחזיר לאחר קלייתן דתהוי להו הך
 טעשייה דאי לא פסולה משום טעשה
 ולא מן העשוי (שם) דהכי משמע סוכות
 טעשה זכאשתה עושה אותה תהא
 ראויה לטובה ולא מן העשוי זכפסול
 שאינו ראו לטובה וזתה מתקנו
 זכמיקון מועט כי האי דמכשר לה
 זכקלייה ולא דער סתר לה ומינהו
 נענוע קרוב לטמיה הוא שזמגזיה
 כל אחד זכדו ומינהו זכחור ומגזיה
 את זכזירו ומינהו: **אהדרינהו רב**
יוסף לאפיה. זכעס: **אכשורי**
מכשר. זלא נענוע דקסבר קלייתה
 זו היא גמר עשייתה. והכי דמי
 טעשה ולא מן העשוי כגון החוטט
 זכגדיש לעשות לו סוכה [טו]. שהסיבך
 היה מלאו ואינו נוגע זו לעשות
 שום טעשה אלא פוחת אחת מדפנותיו
 וזכנס לעומקו ונוטל העומרים
 ומשליך והסוכה זכעשה מאליה
 דזפנותיה וזככה אצל זה שקליץ זהו
 טעשה שלה שזמנר זכמכשר: **רמא**
תכלתא. הטיל זליית: **לפרוומא דאיניש** זימיה.
 לטולית אשתו דקסבר לילה זמן זליית הוא ורואים אותו
 פטר לנסות קומא * אצל כסות לילה חייב והוא מנזת עשה שלא הזמן גרמא
 ושיס חייבות: **תלאן.** לזליית זככפות תטולית חוט אחד כפול ד'
 ותחזו זכנף ועודנו חוט א' כפולו והרי הן שזמנה כפלים ופוסק ראשין שלהן ונעשין שזמנה חוטינן ורב עמרם שכה ולא פסקן עד שזעשה
 כל הגדלים וקשריהו וזמנזלת עשוין זכפסול דאין זה אלא חוט אחד ואתא לקמיה כו': **פסיל** לז' קינוס זכזה אחת. טעשה ארבע
 כפלים ארוכין כשעושי שמי זליית ותחזו ראשו אחד זכנף זה וראשו אחר זכנף זה וכפף הראשין עד שהגיעו זה לזה לזמנע ארכה:
 מאי לאו קושר. עשה הגדיל זכו וזכו ואחר כך פסק זמנעו ונעשו שמים ואע"פ שנעשו זכפסול זכולה קודם שנפסקה חוט אחד הוא:
 זכעין

א) [לקמן כא:]: ב) [לקמן
 א:]: ג) [לעיל טו:]: ד) [ז"ק
 קב. ע"ז ז:]: ה) [מנחות
 גמ:]: ו) [אין גבוהים י'
 מ"מ לא חשיב גג כיון דאין
 גבוהים י' כ"ה בס"א:]:
 ז) [ז"ל אמרי]

הגהות הב"ח
 (ה) במשנה כל דבר שהוא
 מקבל טומאה:

גליון הש"ס
 רש"י ד"ה לפרוומא כו'
 אבל כסות לילה חייב. עי
 זכשער המלך פ"ג מהלכות
 זליית:

מוסף רש"י
 לא אתי אהל ארעי
 ומבטל אהל קבע.
 להכיר שם הסוכה כמאן
 (לקמן כא:): הדלה עליה.
 היס ופסק עליה כעין
 דלת שקורין טריל"א
 (מ"ל ט:): ואת הקיסוס.
 עשן המתפשט מאד
 וזכשו כאלן ועיקרו כליץ
 וקורין לו אר"ח ומתפשט
 ונענע על המות (שם).
 רמי תכלתא לפרוומי
 דאיניש ביתיה. היה
 מנייל זליית זכנג זכמחכסה
 זו אשתו (מנחות מג.)

רבינו חננאל
 א) [ד"א] בית נמי בדיאת
 ביה י' טפחים אלא שבע
 לי למימר, אלא שבע
 מיה אפילו פחות [מ"ו]
 טפחים כיון דקבוע הוא.
 א) דלא גרע מקינפות.
 לישא אחריתא אמר רב
 יהודה אמר שמואל מותר
 לישן בזכילת חתנים בסוכה
 לפי שאין לה גג,
 ואע"פ שגבוה י' טפחים.
 מיתיבי הישן בזכילה
 חתנים כו'. ואסיקא
 נקליטין לגבי קינפות אלא
 קביעי. נקליטין לגבי כילה
 קביעי. דרש רבא בר רב
 הונא מותר לישן בזכילה
 בסוכה, ואע"פ שיש לה גג
 ואע"פ שגבוה י' טפחים.
 כמאן כר' יהודה דאמר
 נוהגין היינו שהיינו ישנים
 תחת המטה בסוכה כו'.
 קסבר לא אתא אהלי עראי
 ומבטלי אהלי קבע. לא
 שנא כילה ולא שנא משה
 לא מבטליה סוכה. הדלה
 עליה את הגפן ואת הדלעת
 כו'. ויתב רב יוסף וקאמר
 הא דתני או שקצצן כשרה,
 אמר רב עלה ועריך לנענע
 אחר שקצצן, כלומר צריך

(6) כ"י ז"ל.